

Belgisk fårehund tervueren. Illustrasjonsfoto: Vibeke Brath.

Patellaluksasjon

- sentral registrering av patellastatus i DogWeb

Patellaluksasjon er en knelidelse som har stor betydning hos mange raser. Tradisjonelt har patellaluksasjon vært mest kjent som et problem hos miniatyrraser, men problemet finnes også hos andre raser. Nå starter NKK sentral registrering av diagnosen, slik at resultatene kan brukes aktivt i avlsarbeid.

Tekst: Kristin Wear Prestrud, veterinærkonsulent i NKK

Navnet patellaluksasjon viser til at kneskåla (patella) skyves ut av normal stilling (lukseres, luksasjon). Kneskåla kan forskyve seg inn på innsida av beinet (medialt) eller ut på utsida (lateralt).

Årsak

Patella er en liten knokkel som er festet til den store lårmuskelen i den ene enden, og i et kraftig bindevevsbånd (patellarligamentet) i den andre enden. Slik blir patella holdt på plass foran på kneet. Normalt ligger patella i en glidefure, og glir opp og ned i denne furen når kneet strekkes og bøyes.

En årsak til at kneskåla forlater normal stilling kan være bygningsfeil i hele bakparten, slik at bakbeina ikke er rette når en ser hunden bakfra. Dersom hunden har en sidevinkel i kneet («kalvbeint» eller «hjulbeint»), vil muskulaturen kunne trekke kneskåla sideveis under bevegelse. Det vil også bidra negativt dersom glidefuren er dårlig ►



utviklet og for grunn. Patellaluksasjon er altså et sammensatt problem. Patellaluksasjon er en arvelig tilstand, men arvegangen er dessverre ikke kjent. Av og til kan tilstanden være tydelig allerede mens hunden er liten valp, i andre tilfeller oppstår den seinere når hunden vokser til. Det er sjelden at skade er eneste årsak til patellaluksasjon, men en skade kan bidra til utviklingen av symptomer, eller gjøre symptomene verre. Oftest er begge bein affisert, men ikke alltid.

Symptomer og behandling

Når kneskåla forskyver seg ut av stilling kan det føre til smerter og ubehag for hunden, kneet kan tilsynelatende «låse seg» for et øyeblikk, hunden kan få unormale bevegelser og på sikt kan det utvikles artroser (forkalkninger og irritasjon i ledd og leddkapsel) i knærne. En del hunder med mild grad har få eller ingen symptomer. Noen hunder løper tilsynelatende normalt, men hinker plutselig på tre bein noen skritt innimellom, som for å riste kneskåla på plass.

Som ved mange andre skjelettplager er det viktig at hunden holdes i god form med jevn mosjon og sterk muskulatur – og at den holdes slank. Overvekt og dårlig muskulatur kan gjøre hundens plager betydelig verre. Dersom tilstanden plager og hemmer hunden, bør den i mange tilfeller opereres. Ta kontakt med dyrlegen din dersom du er i tvil, slik at dere sammen kan vurdere hva som er best for hunden. Etter operasjonen bør hunden trenes forsiktig opp etter dyrlegens anbefaling. I svært alvorlige tilfeller kan hundens bevegelingsproblemer og smerter være så alvorlige at avlivning kan være den eneste løsningen.

Patellastatus i DogWeb fra 15. august

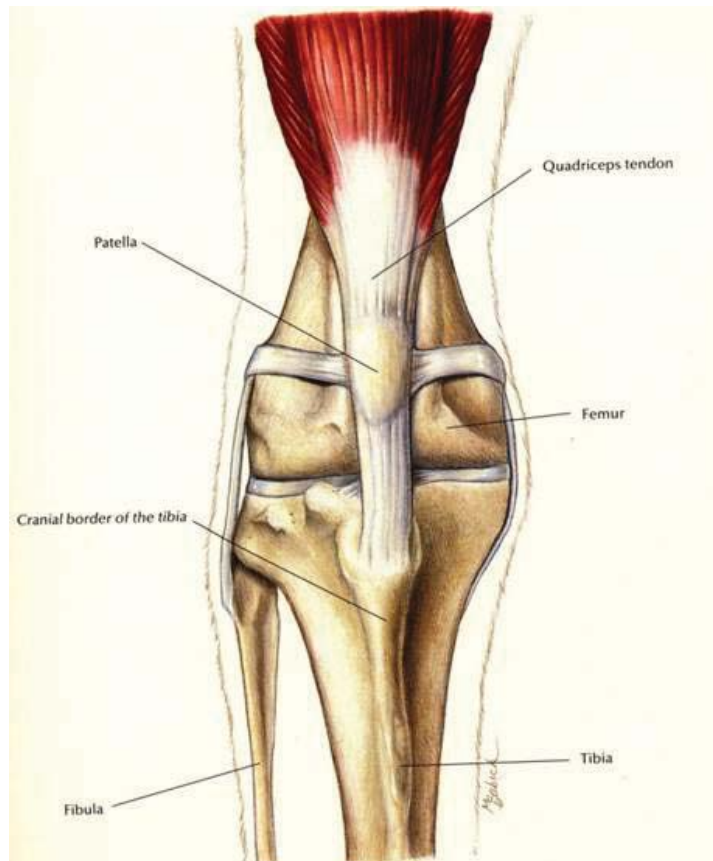
Screening (systematisk undersøkelse av avlsdyr og avkom) for patellaluksasjon har vært gjort mer eller mindre systematisk som en del av avlsarbeidet i en rekke raseklubber. NKK har lenge ønsket å registrere patellastatus i DogWeb, og vi har utarbeidet en prosedyre som sørger for god kvalitetssikring av resultatene. Kvalitetssikring er en forutsetning for at en slik undersøkelse kan være et godt avlsverktøy.

Oppstart av sentral registrering av patellastatus er satt til 15. august 2013. Undersøkende veterinær må ha avtale med NKK (på samme måte som for HD-/AD-røntgen). Bare veterinærer som er spesialister i smådyrsykdommer (godkjent av Den Norske Veterinærforening, samt enkelte spesialister i kirurgi) vil få tilbud om avtale. Dette vil gi oss noen utfordringer i oppstarten, fordi vi har relativt få spesialister i Norge og disse er heller ikke jevnt fordelt i landet. I noen deler av landet vil det derfor bli langt til nærmeste veterinær som kan skrive attester for sentral registrering. Dette er beklagelig, og noe vi vil forsøke å løse på sikt.

Gradering av patellaluksasjon vil bli lik den som brukes i SKK (Svenska Kennelklubben), med skala 0-3, istedenfor den til nå mest brukte skalaen i Norge med gradering 0-4 (se faktaboks). Undersøkelsesmetode og gradering vil stå på skjemaet dyrlegen fyller ut.

Hva gjør du når din hund skal undersøkes?

Hunden må være minst 12 måneder gammel når den undersøkes. Før



Kneledd med normalt plassert kneskål. Figur: Hill's Atlas of Veterinary Clinical Anatomy.

du reiser til dyrlegen tar du ut et skjema fra «Min side» på www.nkk.no. Dette skjemaet skal leveres til dyrlegen, og du som eier skal skrive under på skjemaet før hunden undersøkes. Når du skriver under gir du tillatelse til at diagnosen sendes inn til NKK, og at resultatet vil følge hundens øvrige data som NKK har i sitt register. Dyrlegen fyller så ut resultatet av kneundersøkelsen og kontrollerer samtidig hundens identitet (chip). Det utfylte skjemaet sendes deretter inn til NKK av dyrlegen/klinikken. På samme måte som ved HD-/AD-røntgen skal skjemaet sendes inn uansett resultat/diagnose. Disse rutinene er dyrlegen forpliktet til å følge.

Hunder som opereres for patellaluksasjon

Dersom hunden din er halt eller har andre bevegelingsproblemer, og det viser seg at dette skyldes patellaluksasjon, ønsker NKK å få disse opplysningene inn i vår database. Diagnoser fra hunder som behandles eller opereres (eller eventuelt avlives) pga patellaluksasjon, også før de er 12 måneder gamle, kan sendes inn fra den behandlende dyrlegen (også de som ikke har avtale med NKK om dette). Det er utarbeidet eget skjema for slik rapportering, og dette kan hentes fra www.nkk.no. Det er selvsagt viktig for avlsarbeidet å få med opplysninger om hunder med alvorlig grad av patellaluksasjon.

Hvordan kan patellaresultater brukes i avlsarbeidet?

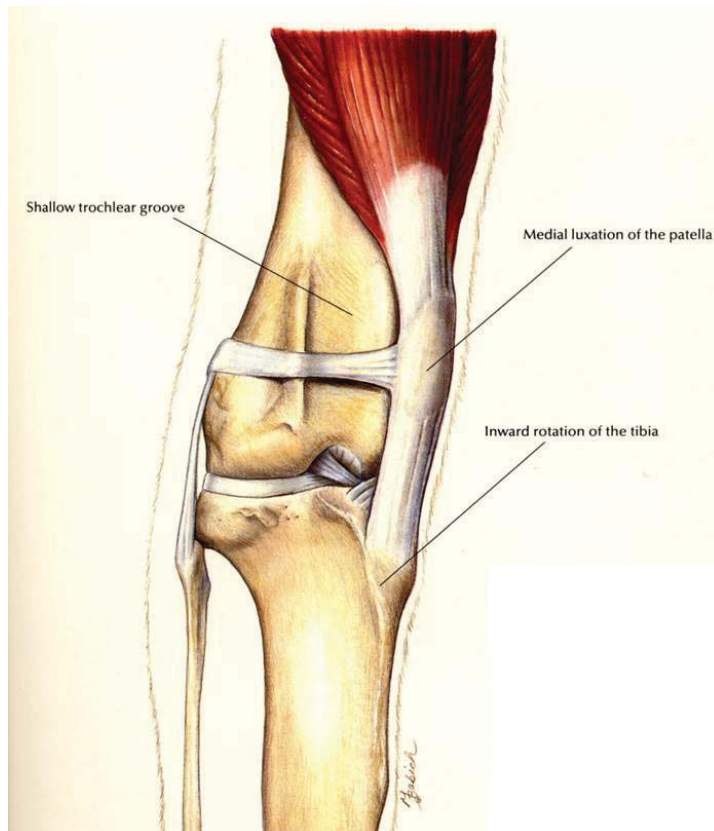
Hunder med kliniske symptomer på patellaluksasjon, det vil si hunder som har problemer eller plager som følge av tilstanden,

Gradering av patellaluksasjon

- Grad 0 - Normal
- Grad 1 - Patella ligger på plass, men kan lukseres manuelt. Den glipper spontant tilbake til normalt leie.
- Grad 2 - Patella lukseres lett manuelt eller spontant. Den er luksert mye av tiden, men kan reponeres.
- Grad 3 - Patella er permanent luksert og kan ikke reponeres.

skal ikke brukes i avl. Bare funksjonelt friske hunder skal brukes i avl – dette står nedfelt i både NKKs Avlsstrategi (pkt 4.1) og NKKs Etske grunnregler for avl og oppdrett (pkt 5).

Kjent patellastatus på foreldre dyr er viktig for å kunne planlegge kombinasjon, slik at man best mulig sikrer at avkommet blir friskt. Dersom man velger å bruke en hund med (mild grad av) patellaluksasjon i avl, bør partneren helst ha helt friske knær. Det er gunstig at så mange hunder som mulig undersøkes, slik at vi samler opplysninger om flest mulig avlsdyr og helst flest mulig avkom også. Det konkrete avlsarbeidet for patellaluksasjon vil variere fra rase til rase. Ta kontakt med klubben din for å få vite mer om hva som anbefales for din rase. ■



Kne med medial patellaluksasjon (kneskål forskjøvet inn mot innsida av beinet). Figur: Hill's Atlas of Veterinary Clinical Anatomy.

PROFESSIONAL



Burene tilbys som enkle og doble i flere størrelser tilpasset hund og bil.

www.dogman.no

Støyfrie, stabile og prisgunstige hundebur

Dogman Professionals bilbur i aluminium forener god funksjon med ren, enkel form och god finish.

- Stabil konstruksjon i aluminium.
- Ekstra sikkerhetsluke (bakvegg).
- Lettmonterlig. Verktøy følger med.
- Med koppelkrok.
- Låsbar med hengelås.
- Spennremmer følger med, solide festepunkter.



Dogman Vänner för livet

